

Lausunto Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

KH 24.08.2026 § 262
1377/00.01.06/2026

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/25123/2024-YM-313

Lausuntopyyntö Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnon ennallistamisesta (EU) 2024/1991 julkaistiin 29.7.2024 ja se astui voimaan 18.8.2024. EU:n ennallistamisasetus toimeenpanee EU:n biodiversiteettistrategiaa ja pyrkii osaltaan pysäyttämään luontokadon etenemisen. Asetuksen toimeenpanoa varten jäsenmaat laativat kansalliset ennallistamissuunnitelmat.

Suomen ennallistamissuunnitelman valmistelua varten asetettiin hanke ajalle 11.11.2024–31.8.2026. Hankkeessa on ollut ohjausryhmä, projektiryhmä ja viisi ennallistamisasetuksen artikloihin perustuvaa teematyöryhmää. Ohjausryhmän tehtävänä oli käsitellä työn keskeisimpiä linjauksia ja seurata työn etenemistä ja varmistaa ennallistamissuunnitelman politiikkarelevanssi ja -koherenssi. Projektiryhmän tehtävänä oli koota teemaryhmätyöskentelyn pohjalta ehdotus kansalliseksi ennallistamissuunnitelmaksi.

Toimeenpanon julkinen rahoitus sopeutetaan eduskunnan vuosittain päättämän valtion budjetin mukaisesti. Suomi on linjannut, että ennallistamissuunnitelman toimeenpano on yksityisille maanomistajille vapaaehtoista ja heidän on mahdollista saada korvausta suojelusta tai tukia ennallistamistoimiin esimerkiksi METSO- ja Helmi-ohjelmien kautta. Asetuksella ei ole suoria vaikutuksia yksityisen henkilön omaisuuden suojaan. Suunnitelmasta ei tule suoraan voimaan yksityishenkilöitä sitovia tai heidän omaisuuteensa kohdistuvia päätöksiä.

Lausunnoilla oleva materiaali koostuu lausuntosaatteesta ja sen liitteenä olevasta suunnitelmaluonnoksen koosteesta. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö pyytävät lausuntoja 27.8.2026 mennessä.

Joensuun kaupungin lausunto

Ennallistamissuunnitelman luonnosta on tässä lausunnossa tarkasteltu erityisesti kaupunkiekosysteemien ennallistamista tukevien toimenpiteiden (artikla 8) osalta. Lausunnossa ei oteta muuten kantaa ennallistamissuunnitelmaan tai muihin toimenpiteisiin.

Kaupunkiympäristöjen toimenpidekokonaisuus koostuu konkreettisesti kaupunkiympäristöä viherryttävistä toimenpiteistä (toimenpiteet 15–18) ja tälle edellytyksiä luovista toimenpiteistä (toimenpiteet 19–22). Kunnat voivat valita kannaltaan vaikuttavimmat toimenpiteet. Alla on lueteltu toimenpiteet ja kaupungin kommentit niihin liittyen.

- **Toimenpide 15. Katu- ja liikenneympäristöjen puuston lisääminen.**

- *Puuston rooli on tärkeää hulevesien hallinnan ja kesäaikaisen kuumuuden vähentämisen kannalta. Ilmastomuutokseen sopeutuminen on kaupungin strateginen tavoite. Puut toimivat tehokkaasti hulevesien viivyttämisessä ja lisääntyvät sateet tulevat olemaan haaste myös Joensuussa. Käytännön toteutus voi olla olemassa olevilla ja tiiviisti rakennetuilla alueilla kuitenkin haastavaa. Ratkaisuja toivotaan siihen,*

miten tämä pystytään käytännössä toteuttamaan tiiviissä kaupunkiympäristössä. Tavoitteen osalta tulisi ottaa myös huomioon näiden alueiden potentiaali aurinkopaneelien sijoittamiseen.

- **Toimenpide 16. Koulujen ja päiväkotien pihojen kaupunkivihreän ja puuston lisääminen.**
 - *Toimenpiteiden osalta voisi olla hyvä pohtia myös muiden herkkien kohteiden vastaavia tavoitteita, esim. palveluasumisen kohteet, sosiaali- ja terveysalan toimipisteet yms.*
- **Toimenpide 17. Kaupallisten, teollisuus- ja brownfield-alueiden viherryttäminen.**
 - *Nämä alueet ovat niiden vähäisen viherpeitteisyyden takia tunnistettu esim. kuumuuden osalta herkeiksi kohteiksi. Kaupunkimme valmistelee viherkertoimen käyttöönottoa. Siinä huomioidaan myös kaupallisten ja teollisten alueiden viherpeitteisyyden tavoitetasot. Tasot ovat tosin alhaisempia kuin asuinalueilla. Viherpeitteisyyden lisääminen em. alueilla on myös tarpeen hulevesien hallinnan näkökulmasta. Tavoitteen osalta tulisi ottaa myös huomioon näiden alueiden potentiaali aurinkopaneelien sijoittamiseen.*
- **Toimenpide 18. Kaupunkivihreän kytkeytyneisyyden lisääminen.**
 - *Viheralueiden kytkeytyneisyyttä tutkitaan käynnissä olevassa yleiskaavatyössä sen mukaisella tarkkuustasolla. Toimenpide on tarpeellinen esim. ekologisten käytävien ja kaupunkiluonnon monimuotoisuuden edistämisen näkökulmista.*
- **Toimenpide 19. Kaupunkivihreän ja latvuspeiton tietopohjan vahvistaminen ja informaatio-ohjaus.**
 - *Kaupunkimme on tutkinut keskusta-alueen kaupunkivihreän ja latvuspeiton osuuksia 3–30–300-säännön määritelmien mukaisesti. Edellytykset tietopohjan kehittämiseen ovat kaupungissamme hyvät, mutta tämä vaihtelee varmasti kunnittain paljon. Olemassa olevia työkaluja, kuten alueellista viherkerrointa, olisi tarpeen tuoda vahvemmin suunnitteluun mukaan.*
- **Toimenpide 20. Kaupunkivihreän rahoituspolku ja kannusteet.**
 - *Lisäresurssit ja kannusteet aktiivisesti toimia edistäville kunnille ovat hyvin tervetulleita.*
- **Toimenpide 21. Kaupunkivihreän kytkeminen kuntien käytössä oleviin ohjauskeinoihin.**
 - *Kuten aiemmin todettu, kaupungilla on kehitteillä mm. viherkertoimen ja 3–30–300-säännön käyttöönotto. Kyseessä on vielä verrattain uudet ohjauskeinot. Niiden kehittäminen vaatii lisäresursseja.*
- **Toimenpide 22. Selvitetään viherympäristötavoitteiden liittämistä valtion ja kaupunkien kaupunkikehittämisen sopimusvälineisiin.**
 - *Viherympäristöt ja -verkostot ovat usein ylikunnallisia. Kaupunkiseututason näkökulma on siis tärkeä. Olisi tärkeää huomioida myös MAL-sopimusten ulkopuolella olevat kaupunkiseudut. Joensuun seudulla asiaa tarkastellaan laadinnassa olevassa yleiskaavatyössä sen mukaisella tarkkuustasolla.*

Yhteenvetona voi todeta, että monet kaupunkiympäristöjen toimenpiteet ovat pitkälti samansuuntaisia kuin kaupungin jo käynnissä olevat kehitystoimet. Toimenpiteet ovat pääosin selkeitä ja tukevat rakennettujen alueiden viherympäristöjen ja viheralueiden kytkeytyneisyyden kehittämisen tavoitteita. Riittävät resurssit toimenpiteiden edistämiseksi ovat kuitenkin tarpeet. Kehittämistyön onnistuminen edellyttää rahoitusta, joihin kunnilla ei välttämättä ole mahdollisuutta ja siksi ennallistamissuunnitelman toteutukseen tulisi varata valtion budjetista riittävä rahoitus ja luoda toimiva rahanjakomalli.

Asian Oheismateriaalina ovat ennallistamissuunnitelman luonnos ja erikseen otokset kaupunkiympäristöä koskevista toimenpiteistä.

Lausunto on valmisteltu kaupunkirakennepalveluissa.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

antaa edellä kirjoitetun lausunnon ympäristöministeriölle ja maa- ja metsätalousministeriölle Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Maankäytön suunnittelija Patrik Hämäläinen oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.